

Izhaja vsak torek in soboto v tednu ob 11. uri predpoldne za mesto ter ob 3. uri popoldne za deželo. Ako pade na ta dneva praznik izide dan prej ob 6. zvečer. Stane po pošti prejemati ali v Gorici na dom pošiljan celoletno 8 K., polletno 4 K. in četrtletno 2 K.

Prodaja se v Gorici v tobakarnah Schwarz v Šolskih ulicah in Jellersitz v Nunskih ulicah po 8 vin.

GORICA

(Zjutranje izdanje.)

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v »Narodni tiskarni«, ulica Vetturini h. št. 9.

Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnine pa na upravnništvo »Gorice«. Oglasi se računijo po peti vrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 12 vin., 2-krat po 10 vin., 3-krat po 8 vin. Ako se večkrat tiskajo, računijo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska »Narodna tiskarna« (odgov. J. Marušič).

Poročilo

poslanca prof. Berbuča glede pobiranja užitnine v deželni upravi.

(Dalje.)

Dežela dobiva sedaj 11.000 K zakupnine od piva. Ker rastejo izdatki od leta do leta, ker je zvišala naklade na užitnino že na 80% in ker odpadejo sedaj naklade na žganjine, ji preostajajo jedino še naklada na pivo v pomnožitev njenih dohodkov, ako noče pritisniti posestnikov, trgovcev in obrtnikov s povišanjem naklad na izravne davke.

V pokritev svojih potrebščin mora dežela strogo držati se sedanje obdačbe piva, ki znaša za deželo in občine skupaj 4-40 K, in to tem bolj, ker znaša v drugih vinskih deželah taka obdačba na pivo skupno celó 6-80 K. A ta znesek mora tako razdeliti, da bode dobivala sama 3-40 K od hektolitra na drobno potočnega piva, občine pa k večjemu 1 K. Prvi pogoj dobro urejene deželne uprave je pa, da ve, koliko te tekočine se v deželi potoči, zato mora sprejeti to davščino vsekako v svojo upravo, to tem bolj, ker bi znašali stroški v ta namen le 10.000 do 12.000 K in bi dežela ne trpela nikake izgube, če bi znašali celo 17.000 K, če se potoči pri nas le 16.000 hl piva. Ti stroški bi se zdatno zmanjšali, če bi pobirala dežela dogovorno z občinami naklade na pivo tudi za te. Po teku leta, ko bi dežela natanko poizvedla potrebne podatke o konsumu piva in bi se lahko pogodila ali z okraji, ali občinami, ali krčmarji in založniki, bi postali ti stroški še manjši.

Finančni odsek ne more zamolčati tudi svojega mnenja, katero izrečno poudarja, da bi bilo za deželo in občine neobhodno potrebno poizvedeti, koliko vina se potoči v deželi in v posameznih občinah, kar bi se dognalo natanko pa le tem potom, da bi deželni užitninski urad vzel v deželno upravo tudi pobiranje deželne užitnine na vino in meso. Vendar mora opozarjati deželni odbor na nevarnost, katera je združena s takim postopanjem, dokler ima privatni zakupnik erarsko užitnino v svoji roki.

Ta in posamezni interesi bi se pogodili lahko (na videz) za jako nizko odkupnino, katera bi vezala tudi deželo, in dežela bi morala plačati take umetne zavinke. Zato naj stopi pravočasno s c. kr.

LISTEK.

Po strmini navzdol.

Lužički obraz: spisal A. Černý.

(Dalje.)

Še dolgo bi bila sedela tako in brala ter si pripovedovala; ali večerni mrak se je bil spremenil polagoma v nočno temo in nista se mogla več videti v njej. Mahoma se dvigneta — kakor bi se bila pomenila — ter se napravljata k počitku. Starka si dene pismo pod glavo in za časek je bilo tiho. Pomolita par očenašev ter si voščita „lahko noč“.

II.

Jedva se je bilo zdanilo drugo jutro je že bila starka na nogah. Pismo je prešlo s postelje za nedra. Postlala je postelje in jela iskati vse mogoče reči brez vsake potrebe. Čestokrat je vzela kako reč v roko, jo obrnila, pa jo položila nevedé zopet na prejšnje mesto. — Delala je kot stroj. In kakor bi bila še v spanju, je prešla vse kraje malega gospodarstva od kuhinje do podstrešne so-

finančnim ravnateljstvom v Trstu v dotiko, da odpove zakupnikom pogodbo ter priredi za dotične okraje dražbo proti 10% povišku. V okrajih pa, kjer izteče letos pogodba, naj poskusi pridobiti pooblastila krčmarjev in prizadetih obrtnikov v svojo roko, da sprejme tam tudi pobiranje erarske užitnine v svojo upravo.

Deželni odbor naj ima pa tudi vedno pred očmi koristi, ugodnosti in opravilne zahteve krčmarjev, mesarjev in zadrevnih obrtnikov; naj ne zabi, da mu je skrbeti za te isto tako, kakor za druge sloje sodeželanov. Ko se uveri, da bi bilo tem v prilog, a deželi ne v izgubo, naj se pogodi z njimi bodisi po okrajih ali občinah ali s posamezniki za vse davščine, do katerih ima pravico. Pričakuje se pa od razsodnosti prizadetih obrtnikov, da bodo, uvažujoči deželne torej tudi svoje in koristi svojih sorojakov, vestno spolnovali svoje dolžnosti ter šli v vsem deželi na roko.

Deželne koristi in važnost tega vprašanja zahtevajo, da deželni zbor potom nujnosti sprejme sub. priloženi zakon, s katerim se uvaja samostojna deželna naklada na porabo piva v pokneženi grofivini Goriški in Gradiški, ter naloži deželnemu odboru, da priskrbi z možno hitrostjo Najvišje potrjenje tega zakona. (Konec prih.)

Deželni zbor goriški.

Petnajsta seja.

V torek popoldne ob 4. uri zbrali so se deželni poslanci k 15. seji tega zasedanja.

Pri seji nista bila navzoča ter sta se izpričala poslanca gg Lapanja in Chiozza.

Deželni glavar se spominja v toplih besedah smrti Nj. Prevzv. grofa Franca Coroninija, kar so poslanci v znamenje visokega spoštovanja do pokojnega stojé poslušali.

Na to zaprosi in dobi besedo poslanec dr. Verzegnassi ter predlaga:

„Visoki deželni zbor goriško-gradiški sklene, da se v trajni spomin na blagopokojnika, katerega so vsi brez razločka v deželi visoko spoštovali in častili, ustanove štiri prostori za skrupulozne otroke v pomorskem zdravilišču v Gradežu.“

Predlog je bil soglasno sprejet.

bice, od skednja do hleva — ali ničesar ni dovršila, nikjer ni obstala. Zdelo se je, kakor bi bila hotela povedati vsem tem stvarim: kaj se jej je primerilo. Potapljala je rmenko po hrbtu, krava se obrne k njej sé svojimi velikimi, kalnimi očmi kot bi jo hotela vprašati: kaj to pomeni. Ali kmetica je stala kot steber z roko na hrbtu živali in njena usta so bila nema. Za časek je odšla iz hleva kakor je bila prišla tje. Prvi solnčni žarki so jo dobili sklonjeno nad odprto veliko, poslikano skrinjo v podstrešju. Tu je izbirala razno obleko — ali te snežno bele srajce in ti životki so bili tako otročji, te nogavice tako majčkine, da je bilo kar smešno. A zdaj — zdaj... zapre omaro ter sede k postlani, rjavi, prazni zibelki z rmenimi ptiči in modrimi cvetovi in čudnimi ročicami. Potem zajeze zibel in potihoma — da niti vedela ni — začne peti:

„Jerico si zibljem — ona lepo spi,
Ko je več ne zibljem — pa se mi zbudi.“

Starka dvigne glavo in posluša samo sebe. Na to preneha. Zavedla se je in

Na to se prečita in potrdi zapisnik zadnje seje.

Deželni glavar naznani, da mu je došel od namestništva v Trstu dopis, s katerem se naznanja, da se je pomorska vlada odločila za zgradbo kanala mej Gradežem in Belvederom.

Na to odgovori vladni zastopnik na tri interpelacije. Na ono dr. Venutija gledé uravnave hudournika Birse (Versa) pravi vladni zastopnik, da se je v tem pogledu že začela akcija, kar dokazuje dejstvo, da je bila te dni neka komisija na licu mesta.

Na interpelacijo posl. Muhe in tovarišev, v kateri so bile tožbe proti postopanju finančne oblasti pri nameščenju uradnikov v popolnoma slovenskih okrajih posebej še pri glavni davkarji v Gorici z ozirom na njih nepoznavanje slovenskega jezika, pravi vladni zastopnik v svojem odgovoru, da so nameščeni v zgolj slovenskih okrajih povsod taki višji davčni uradniki, (davkarji in kontrolorji), ki poznajo slovenski jezik popolnoma v besedi in pisavi (?). Istotako da je v Gorici, kjer je prebivalstvo mešane narodnosti, v tem pogledu vse popolnoma na pravem mestu; sploh da je slično očitanje v interpelaciji neutemeljeno (?).

Na interpelacijo poslanca Tume zavedajoč brezobrestnaposojilpravi vladni komisar, da se je razdelitev takih posojil morala zaradi tega zavleči, ker niso bile prošnje dovolj opremljene, posebno pa zaradi tega, ker niso bili prošnjam priloženi ekstrakti iz zemljiščnih knjig, kateri ekstrakti niso pa zvezani z nikakim stroškom, ker so v smislu postave od 30. oktobra 1891 proste koleka. Ko bodo torej politične oblasti imele v rokah popolnoma opremljene prošnje, odposlale jih bodo takoj c. kr. namestništvu v Trst ter se ob enem o istih izreklo.

Deželni glavar pravi potem, da hoče na željo nekaterih gospodov poslancev izpustiti neke točke današnjega dnevnega reda, čemur se dr. Tuma zoperstavlja, češ da je tako postopanje svojevoljno. Deželni glavar odgovarja Tumi, zavračajoč očitanje o samovolji rekoč, da se on popolnoma in točno drži deželnozbornicega pravilnika. Ako ni Tuma s tem zadovoljen, potem naj apelira na zbornico, ki naj potem odločuje, — kar je pa Tuma opustil....

opazila, kako se drži njena koščena roka roba te gibljive postelje; in kar srām jo je bilo, da je tako otročja. Zakrije si roke pod široki zastor in polagoma stopa po strmih, škripajočih stopnicah. Šla je naravnost k ognjišču in pristavila lonce, da bi napravila zajutrek. Ono petje v sobi jo je vendar predramilo; to je bilo vendar preveč. Dobro, da mož tega ni videl!...

Za uro je že vedela vsa vas, da pride v nedeljo Haševa Herta obiskat svoje stare roditelje, ki so se bili zelo nagnili proti zemlji v teh letih, kar ni bila dala hčerka glasú od sebe. Vaščani so si pripovedovali različne stvari o tem, n. pr.: da je žalovanje starcev nespametno, da bi se niti spominjati ne imeli nehvaležne hčere; kdo vé, zakaj ne dá od sebe glasú; kdo vé, kaj se je zgodilo z njo; to je gotovo, da nič dobrega ne, ko pozablja še svoje roditelje; da Babilon je Babilon itd. — Ali ljudje vselej mnogo govoré in mnogo vedo in mnogo mislijo o človeku. — Mnogo tega je nesresnica, a včasih pa tudi kaj resnica.

Kot 1. točka dnevnega reda pride zdaj na vrsto: Načrt zakona, s katerim se uredi šolska davščina od zapuščin. — O tem poroča dr. Marani. Ta načrt zakona izroči se legalnemu in finančnemu odseku da o njem pretresujeta ter svoječasnó sporočata deželnemu zboru.

Druga točka: Utemeljevanje predloga glede zveze vipavske železnice z Vrhniko ali Logatcem.

Poročevalec posl. prof. Berbuč predlaga glede tega predmeta: Deželnemu odboru se naroča, naj stopi v dogovore s kranjskim deželnim odborom in naj oba izposlujeta pri vladi, da izpelje to zvezo. Poslanec Venuti pravi, da se o takih vprašanjih kakor so železnice ne more sklepati kar tako, posebno ker so iste lahko od velike koristi, ali pa tudi od velike škode za posamezne dele dežele. Zato predlaga, naj se to vprašanje izroči legalnemu in finančnemu odseku ki naj stvar proučijo ter svoječasnó deželnemu zboru poročajo.

Poslanec Berbuč se protivi temu predlogu ter pravi, da vidi v takem predlogu namen, da se to vprašanje zavleče ad calendas graecas, — italijanski poslanci pa bi tega ne smeli storiti že z ozirom na to, ker so slovenski poslanci brez obotavljanja glasovali za Červinjanško železnico.

Posl. Marani misli, da niso vezani ital. poslanci do nikake hvaležnosti za ono glasovanje, katero omenja poslanec Berbuč, ker je bila červinjanska železnica itak že poprej sklenjena stvar in so za slovenske glasove prosili samo — iz delikatese. Popravlja pa Venutijev predlog tako, da se Berbučev predlog izroči pravnemu in finančnemu odseku v pretresovanje in poročanje in sicer že v prihodnji seji. Venutijev predlog se torej s to Maranijevo spremembo tudi sprejme.

Na to se preide tedaj k razpravljanju 3. točke: „Pobiranje užitnine v deželni upravi“. V imenu fin. odseka o tej točki poroča poslanec Berbuč. Obširno poročilo prinašamo doslovno na drugem mestu. Pri splošni razpravi o tem poročilu oglasi se prvi k besedi dr. Tuma.

Dr. Tuma se je trudil, da bi poročilo kolikor mogoče osmešil, bil je pa v svojem govoru sam seboj tako v protislovju, da je napravil najžalostnejši utis na

„Pri Hašu je bilo toliko pripravljanja in posvetovanja — pa saj tudi ni bilo čudo. Stara sta premišljevala, s čim bi najbolje pogostila hčer (besede: „počastiti“ sta se domislila, ali ta izraz se jima je zdel preveč ptuj). Spominjala sta se, kaj je rada jedla, kaj jo je veselilo. Mož je pritopal vsak čas v kuhinjo in vedel kaj povedati; večkrat je povedal le kaj starega, drugekrat pa nič; kar le obračal se je v kuhinji, da ga je morala stara dvakrat izgnati iz nje. Ali vselej ga je sama spet poiskala. Jednoč se je osmelil stari gospodar ter izrazil dvom: ali jej bo neki dišalo, kar jej je prej, ali se ni odvadila domače hrane. Toda slabo je naletel. Starka se je zares razsrdila ter ga izgnala v tretje. Ali zdaj se je zamislila, češ: pri taki veliki gospodi, kjer je njijuna hči, pride marsikaj dobrega na mizo — morda bi pa bilo vendar možno, da bi Herti ne — „Ali ne!“ potolažila se je takoj, „saj to bo od matere!“

(Dalje pride.)

vse, ki so ga poslušali. Zdaj je trdil da ni podatkov, pa v isti sapi govoril je spet o nekakih podatkih ki jih je pa vedoma pačil in glej! kar naenkrat spet trdil je, da ni bilo nikakih podatkov, na katerih podlagi bi mogel deželni odbor približno se prepričati ali bi kazalo prevzeti užitnino v deželno upravo ali ne. Tajil je da ni delal proti temu, da bi prišlo pobiranje užitnine v deželno upravo, nazadnje pa je priznal da je to delal, a delal da je to kot — — načelnik „nar.-napredne“ stranke, ki je to sklenila.

Na to poprime besedo poslanec Berbuč in govori tako-le:

Nisem mislil prositi besede v tej zadevi, dokler ne slišim mnenja vseh onih gospodov, kateri so mislili o tem kaj govoriti, toda ker je zapričel dr. Tuma nekako osebno polemiko proti meni, ker je moj referat, ki je gotovo jako resen in jako temeljit, bil pomazal z dovtipi in gnjilo šalo, sem primoran stopiti že zdaj iz rezerve in dati nekatera pojasnila. Če preletimo ves govor dr. Tume, imamo toliko konfuznih in nasprotujočih si misli, da je težko slediti (dr. Tuma: Ne razumete!) (Berbuč: Da se me ne moti!) (dr. Tuma: Imate samo vi to pravico.) (Berbuč: Če imate potem besedo, lahko govorite potem!) in če preletimo ves ta govor, vse to nasprotje, ni mogoče vsemu odgovoriti, ne more se vsega zapomniti; on skače iz tega kota v drugi, samo da bi stvar zmešal. Potem bodem pa vendar, kolikor sem si zapomnil njegovih največjih protislovij in njegovih neresnic, ovrigel. Ali predno pridem na to, moram nekaj družega opomniti. Slišali ste dr. Tumo, kako se je impetuzno zaganjal v moje poročilo tedaj, ko je bilo prvikrat na dnevnem redu. On je zahteval, da se to poročilo stavi raz dnevni red, in to z veliko energijo. Kdor ni tega poročila čital, je mislil, da mrgoli osebnih napadov, žaljenj in drugih impertinentnih nedostatkov. In kaj je bilo glede žalitev v tem poročilu? Nič! Ona častna juriša, katero je sam dr. Tuma zahteval, in katera je bila sestavljena po njegovi želji, po njegovem receptu. se je soglasno izrekla: V tem poročilu ni niti najmanjše senčice kakega osebnega žaljenja in to poročilo se mora čitati v javni seji; še več, ta odsek je sklenil, da se dá tožitelju dr. Tumi ukor, ali je ta svoj sklep prečrtal (dr. Tuma: Škoda!).

To smo izvedeli le po neokretnosti dr. Tume v tej zbornici. Jaz mislim, da s to razsodbo bi bil jaz lahko zadovoljen. Lepšega zadoščenja ne morem imeti, katerega mi je dala ta častna juriša, ona častna juriša, katero je zahteval dr. Tuma in ki je bila tako sestavljena kakor je on to zahteval, po njegovi želji, po njegovem receptu. Če zdaj ni on zadovoljen z razsodbo te častne juriše, tedaj to mene nič ne briga. S tem le predbaciva temu odseku, da je bil pristanski. To mene ne zadeva, ampak dr. Tuma je s tem žalil častni odsek; predsednik te častne juriše je kavalir in oficir ter mislim, da bo branil čast proti takim napadom. Gospoda moja! Iz tega ste že spoznali in razvideli, česa je vse on zmožen. Takrat je povdarjal in kričal, da je žaljen, da je moje poročilo polno razžaljenj in ni doprinesel le ene besede, le ene črke, pri kateri bi to dokazal. In on je dosegel to, da se je stvar odložila, da hi se bila stvar tako zavlekla, da sploh ne bi bila prišla v razpravo. In to je dosegel. In jaz obžalujem, gospoda moja, da ste mu šli na limanice, ne da bi bili zahtevali od njega dokazov za žaljenje. Čujte, gospoda moja, saj še najbolj zagrizen in pristranski državni pravdnik zahteva najprej dokazov za žaljenje, potem preštudira isto in potem se le stavi zatožena na zatožno klop oz. pred sodnike, a vi niste imeli v tem oziru toliko previdnosti nasproti temu gospodu dr. Tumi z menoj, kakor najbolj pristranski državni pravdnik. In to naj Vam bo v svarilo zanaprej; kajti drugače bo svoboda v našem parlamentu kmalu

pokopana. Vspodbujen po vspehu bo prišel dr. Tuma s predlogom: naj se stavi dr. Rojic, dr. Abram, Grča ali sploh kateri drugi od poslancev, ki mu niso všeč, vsaj 5 ali 6 mesecev v preiskovalni zapor, in če temu vstrežete, si sami lahko naslikate sliko našega parlamenta. Sicer pa dr. Tuma z dokazi ni v zadregi. Če dr. Tuma dokazov nima, si jih pa napravi. (Dr. Rojic: Ta čas, ko ste bili učitelj v Postojni, so Vas spodili.)

Zdaj pa nekoliko podatkov. Najprej pravi on, da ni bil referent deželnega odbora v zadevi užitnine. No, g. deželni glavar nam je to pojasnil, ali da bode videli, kako zna ta gospod resnico obračati, Vam bodem čital odstavek iz njegovega govora, katerega je govoril na javnem shodu v Dol. Vrtojbi dne 19. avgusta l. l.: (Čita:) Tako je govoril dr. Tuma na javnem shodu dne 19. avgusta l. l. to je isti dr. Tuma, kateri je danes rekel, da ni referent v užitninskih zadevah. Kaj je torej res, kar je takrat govoril, ali kar je danes rekel? (Dr. Tuma: Potem ne razumete slovenski). Vi ste rekel tako. (Dr. Tuma: Ali tisto loti nisem bil referent, ko je šlo za to vprašanje). Hočete tajiti to, kar ste govorili javno? Če hočemo poprej soditi ugovore in predloge predgovornika, je potreba najpoprej vprašati, kak namen ima ta gospod in ta namen je sam povedal, in sicer na shodu v Dol. Vrtojbi. Tam je ta gospod tako govoril: (Čita). Prosil bi, da nam to dokažete; kajti tje v en dan številke navajati ni težko, treba tudi dokazov. (Tuma nekaj med kliče). Pa potem, če bi imeli Slovenci večino, bi tudi ne hoteli užitninskega urada. Tukaj je natančno zaznamovan namen z besedami predgovornika samega. On sam je izjavil, kak namen ima. On pravi v tem govoru, da je uverjen, da ima dežela dobiček od deželne užitnine. (Dr. Tuma: Saj ne razumete slovenski). To si prepovem, da mi kaj takega očitata. Ako mi še enkrat kaj takega rečete, se lahko spozabim. (Dr. Tuma: Le dajte!) To more trditi samo človek, katerega so sramotno spodili iz njegove domovine. Iz tega govora se razvidi, da je dr. Tuma uverjen, da bi bilo pobiranje užitnine deželi v korist, ali je zato proti, ker je v škodo njegovi stranki. Iz tega razloga je proti in iz teh lahko sklepate, kakošni so ti razlogi. Na vsakega, ki stvar pozna, napravi isti utis, kakor ex offio zagovor tistega odvetnika, ki mora braniti delinkventa (hudo delca), če tudi ve, da je kriv. — Jeden ugovor sem Vam povedal in iz tega ugovora se vidi, da je bil referent. — Hudo me je pa zadelo to-le, ko je dr. Tuma pravil, da tukaj v deželnem uradu nimamo nobenih podatkov gledé užitnine, in da ni mogoče sploh nič soditi o tem, koliko dobička bi dala ta stvar.

Iz tega se vidi, da se mož nič ne briga, ali pa se briga in molči. A v našem uradu se nahajajo lepi podatki, in sicer ne samo podatki iz drugih kronovin, ampak tudi iz naše. Ali ker dr. Tuma tega ne pove, moram podati jaz te podatke. V Furlaniji je pobirala užitnino v letih 1892, 93 in 94 trvdka A, (recimo A, ker nomina sunt odiosa) od l. 1895 do l. 1897 je imela naklade na erarsko užitnino trvdka B ali T in do konca l. 1900 erar sam. Ker se gre tukaj za dobo treh let, gospoda moja, le povem, koliko je plačala trvdka A v treh letih 1892, 1893 in 1894. Ta trvdka je plačala erarju 296.522 K za tista 3 leta za sodno okrožje Červinjan, Gradišče, Trzič in Kormin. Potem je prišla trvdka B, ali T, ki je bila konkurenčna trvdka, ki je hotela trvdko A izbaciti. Ta je plačala na leto 134.116 $\frac{1}{3}$ K, torej v treh letih za one okraje 402.484 K. Trvdka gotovo ni imela izgube, in erar sam je dobil v treh letih 396.696 K. Erar bi bil torej imel nad 100.000 K dobička. Ako ne bi bilo torej konkurenčne trvdke, bi imela trvdka A 180.000 K čistega dobička v treh letih od erarske in deželne užitnine v 4 okrajih Furlanije. 100.000 K, gospoda moja! Zdaj pa Vam povem, da ta zakupnik A ima

še po enakih pogojih kakor jih je imel prej v zakupu, po enakih pogojih in brez konkurence še sledeče okraje: Goriška okolica, Kanal, Tomin, Bovec, Cerkno, Sežana in Komen. Gospoda moja v treh letih znaša užitnina, katero plača ta privatni zakupnik od teh okrajev še po 226.000-86 K, na leto, v okroglem številu 662.000 K. Ako je imel v Furlaniji pri stroških 300.000 K, 180.000 K dobička, izračunite, koliko ima okroglega dobička od teh 662.000 K. To so podatki, ki so v uradu, pa pride dr. Tuma in reče, da nimamo podatkov in si hoče pomagati z infamnimi dovtipi. (Dr. Tuma: To ste Vi, ljubček moj!) Dr. Tuma je rekel, da na Kranjskem je dajal privatni zakupnik 257.000 K in sicer leta 1888. Ta čas je imel privatni zakupnik v najemu še užitnino in so bile naklade 12 K od vsakega hl likerjev in 36 od vsakega hl čistega alkohola, zakupnik je tedaj dajal 257.000 K. Naslednje leto je imela dežela pri ravno istih nakladah, (to lahko vidite), pri istih nakladah je imela dežela 375.112 K doh. To povdarjam in hočem, da se konstatuje in da se vidi, kako hoče ta človek nas tukaj (Grča: farbat) farbat. Dežela je imela nad 200.000 K več nego je dajal zakupnik pri istih nakladah. Potem še l. 1896 so poskočile naklade, in sicer pri likerjih na 30 kr. in pri alkoholu na 60 kr. Potem je poskočil seveda tudi konsum na 837.000 K. Nazadnje l. 1899 na 868.000 K čistih dohodkov.

Tako je na Kranjskem, in če ste razumeli, kaj je ta gospod govoril, bode še tako mirni (jaz sem že star in sem miren), mora kri vzkipei vsakemu, če vidite tako farbanje in tako prevračanje resnice, od človeka, ki si vas upa tako (Grča: za norce imeti!) za norce imeti. Ako se je to zgodilo v drugem deželnem zboru, bi s takim poslancem drugače postopali. No, dr. Tuma je tudi smešil moje predloge ter trdil, da nimajo ne nog ne glave, da so zmes, da jih ni razumeti. Potem pa jih je razumel! In sicer ravno prvega ni prav razumel; kajti ta predlog razločno pravi, da se izreka zahvala deželnemu odboru, da je tako spretno izkoriščal položaj pri oddaji užitnine. Jaz mislim, da oni poslanec, ki je proti užitnini, je dr. Tuma in je govoril tudi proti na shodu v Dol. Vrtojbi dne 19. avgusta 1900., zdaj pa dela z mojim predlogom reklamo za se. S takim človekom je težko polemizirati. Če dr. Tuma hoče imeti zahvalo za-se, svobodno mu; mislim pa, da si vsak gospod iz tega vzame toliko zahvale, kolikor mu je gre. Potem glede družega načrta pravi, da ta zakon, kateri je tukaj v prilogi, sploh ni za rabo. To je pač lahko reči: ta zakon ni pravilen, ali to je treba dokazati, saj dr. Tuma je vendar jurist in juristi se drže načela, da se dokaže trditev, katero človek naredi. — Tako je govoril o tretji točki. Pri 5. točki pravi, da s 1. jan. 1902. ni mogoče ustanoviti tega urada, in da bo on vsekako proti delal; ali to, da je dež. odbornik delal proti soglasnemu sklepu dež. zbora, to, gospoda moja, to je jako hudo, to ne bi se smelo nikjer drugod dogoditi. Ako bi si na Kranjskem deželni odbornik upal javno govoriti proti sklepu deželnega zbora, tak odbornik bi kmalu dobil „consilium“ kot odbornik, ki ima nalogo izvršiti sklep deželnega zbora. Ako pridejo zastopniki skupaj in naroče deželnemu odboru, naj izvrši njihov sklep, dež. odbornik pa gre po deželi in reče odbornikom: „Ne vbočajte deželnega zbora, mi smo proti“, to bi bilo že odveč, tak dež. zbor je nonsens. Dež. odbornik je lahko prost; dr. Tuma pravi: Dajte več prostosti odborniku, on tudi lahko agitira. A potem naj odloži odborništvo in reče, ako se naloži odboru sklep, kateri mu ni všeč: Tega ne sprejemem in rajši odložim odborništvo, potem je prost; drugače pa mora to izpolnjevati, kar mu je naročil deželni zbor. Če to dela, je prava felonija. Toliko, gospoda moja odgovarjam za zdaj na to. Sicer je dr. Tuma še

mного govoril in mnogo povedal, na kar bi se dalo ugovarjati, toda vsega si nisem v naglici zapomnil in nekatere stvari so pač take, da niso vredne, da se na nje odgovarja, nekateri dovtipi so pa jedva toliko vredni da se na nje pljune.

Poprime zopet besedo dr. Tuma in napada razne osebe, med njimi tudi g. Klavžarja, katerega je določil deželni odbor, da pobira pri obrtnikih pooblastila, na podlagi katerih bi potem dežela prevzela užitnino v lastno upravo. Delal je pa to tako nedostojno, da ga je deželni glavar moral k redu klicati.

Deželni glavar pravi, da ne more od manje, da ne bi pozval k redu tacega poslanca, ki spravlja na dan zaupne opazke in mnenja svojih kolegov deželnih odbornikov, pa še iste ne tako kakor so bile v resnici nego jih po svoje pretvarja, ter da žali osebe. Ko je šlo za to, da bi deželni odbor dobil od obrtnikov pooblastila, na podlagi katerih bi potem dežela prevzela užitnino v lastno upravo, pravi deželni glavar, je tudi dr. Tuma s svojim glasom njega popolnoma pooblastil, da izbere po lastni volji zaupne osebe, ki naj bi to delo opravile. Zato pa ne more nikakor dopustiti, da bi zdaj dr. Tuma s pretvarjanjem resnice te osebe žalil. „Ko smo v vročem poletju delali za blagor dežele“, pravi deželni glavar dr. Tumi, prišli ste Vi in ste za našim hrbtom delali na škodo dežele. Uspeh dokazuje to! (Odobranje.)

Ko je padlo od jedne in druge strani nekaj opazk, o katerih bomo govorili še na drugem mestu, se je obravnava o užitnini pretrgala in seja zaključila.

Dopisi.

Iz Cerkna, dne 17. septembra 1901.

— Dr. Tuma je hotel tedaj z vso silo napraviti svoj shod v Cerknem. Svarili smo ga v „Gorici“, naj ne hodi k nam. Ali junak velikani se je pomilovalno smehljaj „evljenju nas pritlikavcev“ in z mogočnimi koraki je „primarširal“ v nedeljo med burjo in nevihto k nam „šturmat“ našo trdnjavo. Ali kljub svoji „orjaški moči“, kljub svojemu neupogljivemu junaštvu si je mislil: „bolj gvišno je le bolj gvišno“. Prišel je bil za to že prej v Cerkno, plazil se je kakor ogleduh okoli naših „šanc“ in vrnivši se v Gorico, naročil je svojim švadroneerjem-zaupnikom, naj „izšpijonirajo“ vse naše „nagote“, najbrže za „dober lon“ in zberó močno trumo bojevitih „napenjakov“, ki mu bodo pomagali pri naskakanju naše trdnjave, če ne drugače z upitjem in ropotom. In njegovi verni švadroneerji-zaupniki so ga zvesto ubogali. Agitirali so na vse pretege po naših hribih in grapah in bobnali ljudi skupaj.

Usodepolni dan je napočil, nedelja je prišla. Cerkljani smo v strahu in grozi trepetali, kdaj sfrči naša trdnjava in mi ž njo v zrak. No, ko smo videli, da dr. Tume še ni, smo se pomirili in se podali k deseti maši. Še bolj nam je rastel pogum, ko smo zvedeli, da je došel dr. Tuma med sv. mašo, torej kakor tihotapec. Prišel je s sabo „generaladjutanta“ Vrtočca, železnatega Konjedica in velikega dr. Gruntarja, tega menda za to, da bomo Cerkljani od strahu pred njegovo postavo na tla popadali kakor Izraelci pred Golijatom. Druge uloge mu nismo znali prisoditi. „Šturmanje“ ali javni shod je bil napovedan ob dveh popoldne. Dr. Tuma pa je otvoril shod pred napovedanim časom. Mi, kar nas je bilo krščansko mislečih mož, smo seveda čakali na določeni čas, in shod se je brez nas otvoril. No, dr. Tuma je vendar napravil, pardon — bil je na tem, da napravi kisli obraz, ko je videl kakšno „izbrano občinstvo“ ima pred seboj. Kljub najstrastnejši agitaciji se je zbralo k večjemu do 40 domačih kmetov volilcev, ki grejo slepo „liberalcem“ na limanice. Navzoči so bili nadalje seveda uprizoritelj shoda: trgovci in kučmarji, vsi cerkljanski pohajači, hlapci in uslužbenci naših „liberalnih“ prvakov, lepa kopa strganih otročaje v — „cvet

cerkljanskih deklet, naše „emancipirane“ kelnarce in kuharce. Navalilo se je tudi iz Št. Gorske planote in trebuške grape ter iz Idrije nekoliko spoznavalcev „naprednjaškega“ evangelija. Ali koliko je bilo volilcev med temi, ne vprašajte, ker bi bilo s število takoj pri koncu. Ob dveh se začnejo vsipati trume naših mož na prostor, kjer se je vršil shod. Dolga vrsta samih postavnih mož volilcev, med njimi g. župan in več duhovnikov. Vsi so prišli popolnoma iz lastnega nagiba, brez kake agitacije. Cela cerkljanska županija je imela pri vsej svoji obširnosti svoje zastopnike. To je zavednost, gospod doktor! Kmetje trpinj se niso zbal stroškov in hude poti, ko je šlo za sveto stvar. Vaši ljudje so pa prišli na shod edino le za to, da dajo odduška svojemu srdcu zoper „farje“, in si zastoj če le moge napolnijo svoje — trebuhe.

(Konec pride.)

Politični pregled.

Notranja politika.

Na Dunaju se nahaja zdaj več političnih oseb in voditeljev raznih strank, s katerimi se ministerski predsednik dr. Koerber pogovarja o položaju in o delovanju državnega zbora, ki se prične prihodnji mesec. Med temi osebami je tudi mnogo odličnih Čehov mladočeskega kluba ter češkega veleposestva. Te dni pa se je sklenil med konservativnim češkim veleposestvom in med ustavoverci kompromis, vsled katerega dobijo ustavovni veleposestniki na Češkem 21 mandatov za deželni zbor.

Domače in razne novice.

Odlikovanje. — Sin gospoda c. kr. šolskega svetnika Ploha g. Miroslav Plohl, c. kr. pomorski kadet, ki se je udeležil naše ekspedicije na Kitajsko, je bil odlikovan s srebrno hrabrostno kolajno. Častitamo!

† Tržaški škof umrl. — Nena doma se je raznesla v torek popoldne tužna vest, da je tržaški škof Andrej Marija Šterk ta dan ob 9. uri popoldne umrl. — Ker je bilo skoro do zadnjega upanje, da škof ozdravi, je vest o njegovi smrti tem huje iznenadila. Škof tržaško-koperski Andrej Marija Šterk se je porodil v Voloskem dne 28. nov. 1827. l. in je dosegel torej starost 74 let. V mašnika posvečen je bil 24. septembra 1853. Služboval je ranjki za kaplana v Oprtlju v Istri (1854) in pri Jezuitih v Trstu (1855). L. 1857 je postal stolni vikarjem pri sv. Justu, v katerem času je bil tudi profesor zgodovine na tržaškem semenišču. Župnikom je bil imenovan l. 1866 in sicer za Lovrano v Istri, l. 1880 pa je postal stolni kanonik v Trstu, dve leti za tem stolni župnik, a l. 1885 kapitularni dekan pri sv. Justu. Dne 25. jan. 1894 l. je bil imenovan škofom na Krku, a l. junija 1896 škofom tržaško-koperskim. Na tem svojem sedežu pa je bil škof Šterk pravcati mučenik svojega vzvišenega poklica. Kot pravi duhovnik a tudi kot verni sin svojega hrvatskega naroda imel je veliko število sovražnikov, zlasti pa je bil trn v oči židovskih irredentov, katere sovražstvo je priklopilo do tolikega vrhunca, da je rodilo oni znani napad na vladiko v Kopru za dni cerkvenega praznika v tem mestu. Od tega časa je škof Šterk tudi vidoma hiral in celo nevarno obolel. Iskal je zdravja v Slatini na Štajerskem, od koder se je povrnil v Trst nekoliko boljši. A v torek zjutraj ob 9. uri je izdahnul svojo mučeniško dušo. Ob njegovem grobu žalujejo po pravici tržaški Slovenci, ker so izgubili v njem cerkvenega pastirja, ki bi bil rad dal srčno kri za njihov časni in večni blagor.

Pogreb tržaškega škofa se je vršil danes ob 9. uri zjutraj v tem le redu iz škofovske rezidence: 1. Zavod za reveže. 2. Sirotišnica sv. Josipa. 3. Dekliški zavod „Elisabettino“. 4. Dekliški zavod „Albertinum“ s sestrami Sv. Križa. 5. Deške ljudske šole. 6. Realki in gimnazija. 7. Obrtna šola ter trgovska in naučna akademija. 8. Veterani. 9. Bratovščine po običajnem redu. 10. Vojaška godba. 11. Redovniki in posvetno duhovništvo. 12. Stolni kapitelj. 13. Pontifikalni prelat. 14. Krsta, katero je nosilo 8 duhovnikov. 15. Pokojnikovi sorodniki. 16. Osebe škofijske pisarne. 17. C. kr. civilna in vojaška oblastva. 18. Trgovinska zbornica. 19. Avstrijski Lloyd. 20. Druge korporacije. 21. Ostali pogrebci. Na obeh straneh spreveda so delali špalijer piloti in mornarji avstrijskega

Lloyda ter členi pobožnih bratovščin s svečami.

Iz škofijske rezidence se je pomikal sprevod po ulicah: Cavana, Fontanone, Sanità proti velikemu trgu, po borznem trgu, Corsu, Barjeri in ulici Bosco v katedralo sv. Justa, kjer se je darovala slovesna sv. maša. — V ulicah Cavana, Fontanone in Sanità ter v ulici sv. Justa do cerkve delalo je vojaštvo špalir.

Za „Šolski Dom“ so plačali društvenemu predsedniku: Blazij Grča, župnik v Šempasu, 10 K; g.čni Angela Černatič in Jožefa Komelj v Šempasu vsaka 1 K; Jurij Peterneš, dekan v Kobaridu, 10 K; dr. A. Gregorčič v Gorici za avgust in sept. 20 K; „Narodna tiskarna“ v Gorici za avgust in sept. 40 K.

Upravištvu je došlo: G. Štefa Kinderčev 20 K. Srčna hvala!

Tečaja za odrasle na „Šolskem Domu“. — V zvezi s strokovnimi šolami pričela bode s 1. oktobrom posebna tečaja in sicer a) za umetno vezenje in belo šivanje in b) za krojenje in šivanje oblek. V jeden ali drugi tečaj oziroma v oba tečaja se lahko vpšejo one odrasle gospodične, katere so v navadnih ročnih delih izurjene pa se želé popolniti v rečenih umetnostih. Učilo se bode v obeh tečajih po 4 ure na teden od 10—12 ure. One gospodične, ki se želé udeleževati rečenih tečajev, oglasijo naj se pri vodstvu obrtno-nadaljevalne šole v „Šolskem Domu“, oziroma pri dotičnih gospodičinah učiteljicah v „Šolskem Domu“ od 8.—12. in od 2.—4. ure vsacega dne do 28. t. m.

V zvezi z omenjenima šolama je tudi obrtno-nadaljevalna šola za deklice. Ta šola je v prvi vrsti namenjena za one deklice, ki so se vpisale v strokovne šole, da izpopolnijo svoje znanje in si pridobé še onih vednosti, ki so danes vsaki meščanki neobhodno potrebne.

Šolsko leto je sicer že pričelo v vseh navedenih šolah, kakor tudi na obrtno-nadaljevalni šoli za dečke; vendar se opozarja s tem, da se vrši sprejem v rečene šole izjemno še do 25. t. meseca.

Ne zdi se nam potrebno še priporočati te šole, kajti uspehi sami jih priporočajo. Jedino kar priporočamo je pač to, da bi gg. mojstri privoščili svojim rokodelskim učencem za potrebno učenje pičlih 6 ur med tednom in 3 ure ob nedeljah, ter da pazijo na to, da učenci točno zahajajo v šolo. Izgubo časa povrnejo učenci gg. mojstrom s tem, da se učenci v šoli bolje izomikajo, da postanejo izurjenjši v rokodelstvu torej da so sposobnejši za delo. Pripraven rokodelski učenec naredi več, nego dva okorna.

Deželni zbor goriški je imel večeraj svojo 16. sejo, ki je trajala od 4. ure popoldne pa do 9. zvečer. Natančneje poročilo o tej seji prinesemo prihodnjic. Danes naj opazamo le toliko, da je tudi v večerajšnji seji dr. Tuma igral ulogo viteza žalostne postave, tako, da je moral njegovo nastopanje presedati vsakemu človeku, ki goji v sebi le še količak sramežljivosti. Značilno pa je bilo pri večerajšnjem Tumovem postopanju to, da je hotel po vsej sili postaviti svoje glasilo „Sočo“ na — laž, trdeč, da ni res kar je pisala „Soča“ o njegovem govoru na javnem shodu v Vrtojbi. In delal je to tako, kakor bi se te „Soče“ nekoliko sramoval, trdeč, da ni njegova, marveč da je — Gabrščekova.

Mi se nočemo z dr. Tumom spuščati v prepir, čegava da je „Soča“, konstatirati le hočemo, da je poslanec Berbuč se moral zavzeti za „Sočo“, seveda le glede Tumovega govora v Vrtojbi, ko je rekel, da ima vse polno prič za to, da je dr. Tuma v Vrtojbi v resnici govoril tako, kakor je takrat pisala „Soča“, na kar je seveda dr. Tuma — pošteno molčal. Dr. Tuma je hotel namreč večeraj to utajiti, kar je v zadnji seji sam priznal. V zadnji seji je rekel, da je kot načelnik „narodno-napredne“ stranke, vsled sklepa te stranke moral delati proti temu, da dobi dežela pobiranje užitnine v lastno upravo. Večeraj je pa to tajil. Kaj naj si ljudje o takem človeku mislijo, ki v javni seji nekaj prizna, a zopet v drugi javni seji to taji, to prepuščamo njim samim.

V večerajšnji seji je deželni zbor rešil celo vrsto prošenj občin, oseb in raznih zastopov za denarne podpore. — Prihodnja seja deželnega zbora bode v torek ob 4. uri popoldne.

„Galgénhumor“ lastnika „Soče“. — Poka in škriplje na vseh koncih in krajih! Nič ne gre skupaj; naše ljudstvo sprevideva od dne do dne bolj, da bi po poti, katero mu je narisal dr. Tuma, prišlo v propad, iz katerega ne bi bilo več rešitve. Oni, ki so še pred kratkim časom slepo sledili temu novodobnemu proroku, pravijo, da ne bodo več po-

členjali takih oslarij, kakor so jih v zadnjem času, pa tudi zagotovila raznim osebam po deželi, da postanejo one poslanci, izkazujejo se sedaj kot gola slepila. Vse to prouzročilo je v zadnjih dneh veliko zmešnjavo v „narodno-naprednih“ četah, ki se krčijo od dne do dne. To spoznavata tudi dr. Tuma in njegov glavni bobnar lastnik „Soče“. Lastniku „Soče“ pa gre še nekaj družega po glavi, ki vzbuja v njem jako — čudne občutke. Če torej vse to premislimo, se nam ne zdi čisto nič čudno, da se ga je polotil takozvani „galgénhumor“, s katerim polni predale svojega lista in s katerim hoče uplivati na svoje čete, da ne bi prehitro začele omagovati. Da bi to dosegel, poprijel se je recepta svojega pobratima Malovrha v Ljubljani, ki je vedno bobnal po svojem listu: „Narodno katoliško stranko smo strli, niti jednega poslanca ne dobi pri prihodnjih deželno-zbornih volitvah! Ljudstvo dere vse za nami, prav kakor bi bilo noro“ itd. Istotako piše lastnik „Soče“ v svojem listu o nas na Goriškem: „Vseh deset poslancev bo naših!“ vpije in kriči, četudi dobro vé, da se mu bo ravno tako godilo, kakor pobratimu Malovrhu, da bode moral po izidu volitev se zadovoljiti s še slabšo „zmago“, s kakoršno se je moral zadovoljiti njegov pobratim Malovrh pri volitvi v kmečkih občinah na Kranjskem, ko je od 16 poslancev moral zabilježiti na konci volitev kot „svojega“ — jednega samega, kajti lastnik „Soče“ moral se bode zadovoljiti z — 0!

Tožba bovške mlekarnice proti „Soči“. — Iz „Primorskega Lista“ zdi se nam potrebno posneti to-le lepó sličico izpred sodnije, ki v polni luči osvetljuje velikanski odvetniško-zagovorniški talent jurista dr. Tume:

V ponedeljek dne 16. t. m. je bila napovedana obravnava z ozirom na pritožbo č. g. dr. A. Pavlice, kot pooblaščenca mlekarnice v Boveu, proti odgovornemu uredniku „Soče“, katera ni hotela sprejeti stvarnega popravka na dopis v št. 86 z dne 27. julija t. l. Kot zastopnik in zagovornik „Soče“ je prišel dr. Tuma.

Sodnik g. Kovačič ga vpraša: „Zakaj niste objavili popravka?“

Dr. Tuma: „Ker ne odgovarja zakonu! V poslanem popravku je poleg stvarnosti tudi komentar.“

Sodnik: „To ni res! Popravek je stvaren in odgovarja popolnoma zakonu! Ali bi se ne hoteli morda poravnati tako, da bi „Soča“ jutri alipav četrtrek prinesla dotični popravek?“

Dr. A. Pavlica: „V to ne morem privoliti, ker nisem zato pooblaščen. Jaz prosim, da se z urednikom postavno postopa, kajti vsa stvar se že dolgo zavlačuje in mlekarnica je gotovo radi tega neopravičenega napada škodo trpela.“

Dr. Tuma: „Ali niste tudi vi napadali „goriško ljudsko posojilnico“?“

Dr. A. Pavlica: „Če smo jo napadali, ste imeli z nami postavno postopati. Ta stvar ne spada sem!“

Dr. Tuma: „Toda popravek je tako spisan in toliko popravljen, da se ga ne more tiskati. Prosim g. sodnik pogledjte, kaj so poslali „Soči“.“

Tu privleče dr. Tuma popravek, katerega je poslal „Soči“ č. g. kaplan Abram v svoji zadevi. G. sodnik ga pregleda in reče dr. Tumi, da nima ta popravek z današnjo obravnavo ničesar opraviti, ker danes je na dnevnem redu popravek bovške mlekarnice. Dr. Tuma se začne izgovarjati, da on o popravku mlekarnice ničesar ne ve, da njemu je urednik izročil le g. Abrama popravek.

Dr. A. Pavlica: „Torej vidite g. sodnik, da on o tej zadevi, katero hoče tukaj zastopati, ničesar ne ve. Škoda se pričati z njim!“

V tem trenutku vstopi v dvorano kot poslušalec g. Gabršček. Dr. Tuma ves zbehan zapusti mizo, pri kateri je bil, ter teče k Gabrščeku, naj mu vendar pojasni, zakaj se danes prav za prav gre. Na ugovor dr. Pavlice, da nima g. Gabršček tukaj ničesar opraviti, ju g. sodnik razžene rekoč: „Zdaj ni čas informirati se, to ste morali prej storiti!“

Dr. Tuma prisede zopet k mizi in pravi modro, da bovška mlekarnica ni poslala nobenega popravka. Dr. A. Pavlica pa pravi, da ima zato prič g. Luk. Dugarja, ki je popravek vročil g. uredniku „Soče“ in zahteva, da se ta priča kakor tudi urednik „Soče“ zaslúšita.

G. sodnik pravi, da bi bilo najbolje in najkrajše poravnati se tako, da objavi „Soča“ jutri dotični popravek. Dr. Tuma je bil s tem zadovolje, ker o vsej stvari sploh nič vedel ni. Toda dr. A. Pavlica ponovno izjavlja, da ni zato pooblaščen in da naj se z uredništvom, radi velike škode, katero bi utegnila trpeti bovška mlekarnica, postavno postopa.

G. sodnik zaključí obravnavo rekoč, da je treba zaslúšati prej priče in da bo napovedana nova obravnava.

Torej Dr. Tuma prevzame kakor dokazuje ta slučaj, zagovorništvo takih stvari, o katerih čisto nič ne ve in to ni malenkost, zagovarjati stvari, o katerih se čisto nič ne ve; to zamore storiti pač le človek, ki ima v sebi ali nekaj čeznatornega ali pa tak človek, ki... ki... i no! kako bi že rekli: človek, pri kateremu ni vse v — redu... bodisi pa to v možganih ali pa kje drugej. Najprej pravi dr. Tuma, da popravek bovške mlekarnice ne odgovarja zakonu, v isti sapi pa trdi, da mu popravek ni znan, da o njem nič ne ve, torej: se-li more smatrati pametnim tacega človeka, ki pravi, da je neka stvar nepostavna, o kateri pa istočasno sam trdi, da mu je popolnoma neznana? Kasneje pravi dr. Tuma, da mlekarja sploh ni poslala nobenega popravka; torej uredništvo „Soče“ ni dobilo nobenega popravka, ni ga videl urednik ne lastnik, in ne dr. Tuma, z jedno besedo: popravek ni bilo tu! In vendar jurist dr. Tuma trdi da je bil popravek nepostaven, — popravek namreč, katerega po njegovem izreku sploh ni bilo!

Če dr. Tuma torej še čelo pred sodniki, ki so vendar razsodni in izobraženi ljudje, trdovratno nekaj trdi o stvareh, o katerih sam pravi, da jih ne pozna in da mu niso nič znane, potem mislite si ljudje božje, kaj vse ta človek trdi o stvareh, katere mu niso prav nič znane pred navadnimi zaslepljenimi ljudmi!

Mi imenujemo tako govorjenje — „farbanje“ in ker večkrat pravimo da dr. Tuma „farba“, zdelo se nam je potrebno doprinesiti s tem slučajem dokaz resnice za naše trditve.

Konečno pa je še to-le najlepše. Dr. Tuma je bil pripravljen poravnati se tako, da bi „Soča“ v eni prvih številkih priobčila popravek mlekarne. Za božjo voljo! Kako pa naj „Soča“ priobči ta popravek, katerega ni dobila in katerega nima?!

Iz Vižovelj nam pišejo: Dne 1. t. m. so imeli socijalni demokratje iz Mavhinj in Nabežine shod v Mavhinjah. Na tem shodu je prodajal nam kmetom svoje „učenosti“ „socijalist“ Kopač iz Ljubljane. Nam kmetom, ki puščamo take modrosti pri enem ušesu notri, pri drugem zopet ven, ne da bi se kaj prijel, je delalo seveda zabavo videti na tem apostelnju socijalizmu, da sam sebi ne verjame, kar kvasi. Zaradi tega sporočim cenjenim čitateljem „Gorice“ le nekatere stvari iz Kopačevega „kalamona“, da se bodo tudi oni zabavali. Povedati pa moram že naprej, da mora biti ta Kopač sila „izvandran“ človek, kajti on pozna baje osebo vse ljudi na svetu, posebno pa velikaše. Tako je rekel, da pozna nekega nadškofa — kje? ali v Ameriki, Avstraliji ali na Kitajskem, tega ni povedal, kar bi nas Slovence posebno zanimalo —, ki ima po 100 gld. na uro dohodkov in kateri da plačuje svoje delavce po 30 novcev na dan ob najslabši hrani. Pri tem je žugajoč prisegal, da socijalni demokratje hočejo take oderuhe in pijavke streti. Nas je bilo kar groza Kopačeve prisega. Potem je pripovedoval o neki nezakonski materi, ki je kradla krompir, s katerim je preživljala novorojenčka in naposled to svoje dete umorila. Sodnija jo je oprostila zaradi umora, obsodila pa jo je, ker je kradla krompir. Dobre pouke nam je dajal Kopač glede krščanske strpljivosti in poštenja. Znani svetopisemski rek je predrugail tako, da je svetoval vsakomur, ki dobi od svojega bližnjega jedno zaušnico, da podeli njemu dve in kdor ti suknjo hoče vzeti, vzemi mu ti dve in še plašč po vrhu. — Ker pa je bilo na „shodu“ še dosti časa za zabavo, povedal je Kopač tudi, kako se bogati gospodje in gospodične ženijo po telefonu mej Trstom in Aleksandrijo in le zaradi bogastva, ko pa se drug drugega naveličajo, pa si poberejo denar in se gredo ženit na Dunaj in v Budimpešto, — samo da ni povedal: ali so taki gospodje Abrahamovega ali Izakovega rodu, — o tem je seveda molčal kakor je tudi molčal o onih Abrahamovih sinovih, ki imajo še po več na minuto kakor Kopačev nadškof na uro in ki delavce še slabše plačujejo kakor omenjeni „nadškof“. Ker je vsake reči enkrat konec, bilo je nazadnje konec tudi Kopačevega shoda in razšli smo se v zavesti, da so socijalni demokrati s svojimi žalostnimi nauki zares pomilovanja vredni revčki.

Kobariška posojilnica je imela do 12. septembra ta-le promet: dohodkov 137.862 K 14 v, stroškov 134.332 K 10 v, skupno 272.194 K 24 v.

Mrtvega so našli. — Iz Koblje-glave nam pišejo: V nedeljo popoldne je zidar F. F. iz Hruševce pri Šta-

njelu pil v gostilni pri Zegu do večera, potem pa zapustil krčmo. Drugi dan zarana so ga pa našli na vrtu, ko se je nahajal ravno v zadnjih trenutkih življenja in je že v tistem hipu umrl. Prepit je najbrže zaspal pod milim nebom, ko je curkoma lil dež. Pri tem se je gotovo prehladil in vse skupaj je povzročilo smrt nesrečnega.

Pri tatvini zasačen. — 35-letni Andrej Berginc iz Srpenice je v sredo zašel v stanovanje gostilničarja pri „Treh kronah“ v Gorici in je hotel odnesti dva zlata prstana in denarnico, ki se je nahajala v sobi. Gostilničar pa je začul korake, prišel v sobo ter zasačil neljubega gosta, hotel ga je obdržati, ali Berginc se mu je izvil iz rok; ne pa tako policiji, ki ga je kmalu potem zasačila ter odvedla v zapor.

Zgubljena psica. — Alojzij Lohr na Proseku izgubil je svojo 8-letno psico; velikosti je srednje, ima belo črnikasto dlako, odrezan rep in dolga vrimena. Kdor jo je našel, naj mu jo pripelje, dobil bode za to 40 kron.

Srebrno denarnico je nekdo našel v Vrtni ulici, ter jo je izročil pri tržnem komisarijatu.

Družba sv. Mohorja je začela razpošiljati svoje knjige dne 18. t. m. Naša škofija dobi knjige zadnja. — Družba šteje letos 76.110 udov.

Narodno gospodarstvo.

Gnojitev vinogradov.

(Konec.)

Iz med kalijevih gnojil naj se jemlje samo žveplenokisli kalij in tam, kjer mogoče tudi navadni pepel.

Vseh nečistih kalijevih solij, ktere škodujejo rastlinstvu, se je izogibati. Tako na pr. kajnita, ki zemljo le oškrlupi in je vsled voznine dražji kakor čista sol. Pri pozneje navedenih mešanicah se kalij nadomestuje z 8- do 10krat toliko pepela.

Dušičnata gnojila za naše potrebe, sta žveplokisli amon in čilski soliter.

Sprvim naj se gnoji že jeseni, ker se ni bati, da bi se po deževju prehitro porazgubil; z drugim pa gnojimo malo prej, preden začne brstje poganjati, deloma pa 3 do 4 tedne potem, ko ozeleni. Če hočemo doseči popoln uspeh, moramo od vseh priporočenih gnojil vzeti primerne množine.

A ne priporoča se, gnojila poprej mešati, ampak potrosi se drugo vrhu drugega in se zagrne. Tudi pepel in Tomasova žlindra se morata posebej trositi. Gnojimo najbolje tedaj, kadar jeseni prasišo. Potrošena gnojila naj se takoj 30 do 40 cm globoko podkopljejo, da so tem bliže koreninam.

Jesensko gnojenje se zato priporoča, ker zimska mokrota razkrojena gnojila enakomerno razpeli.

Tam, kjer se jeseni ni gnojilo, naj se to stori v prvi pomladi.

Med vrstami luknje delati in gnojila vanje sipati z namenom, da bi dež sčasoma razdelil, ni pametno, ker je prepočasno.

Ker pa se korenine okoli trsja na vse kraje enakomerno razširjajo, se priporoča, gnojila kar mogoče enakomerno trositi.

Pri saditvi trsja naj se ne gnoji. Le pri rigolanju je dobro na hektar pokopati 12 q Tomasove žlindre, ker se tako trtam priskrbi zaloga živil.

Prvo leto dela trta korenine iz svoje moči; šele drugo leto začne delovati korenine. Pač pa je dobro sajenkam privedati dovolj mešanca in šele drgo leto pognojiti z živalskim gnojem.

Koder imajo malo hlevskega gnoja, naj takole ravnaajo:

1. leto: hlevski gnoj ali deloma stranišnik pomešan s šoto.

2. in 3. leto: pri zemljišču, revnem na apnu, na 1 hektar 20 q apna 400 kg Tomasove žlindre, 200 do 250 kg žveplenokislega kalija (s 95 %) in 400 kg žveplokislega amona. Pri peščenolovnatem zemljišču se sme manj kalija dati; enako tudi pri takih zemljiščih, ki so nastala iz razkrojenega gnajsa ali granita.

Pri apnenih težkih zemljiščih se da 300 kg superfosfata 200 kg žveplenokislega kalija, 400 kg žveplenokislega amona. Namesto zadnjega se lahko vzame spomladi v dveh rokih 250 kg čilskega solitra.

Tam, kjer imajo dovolj hlevskega gnoja, naj vsako drugo leto z njim gnoje, v letu vmes pa se potrosi polovica navedenega umetnega gnoja.

O prednosti gnojitve z zelenjem, ktera obstoji v tem, da se sejejo dušik nabirajoče rastline, kakor grašica, detelja i. t. d., in se pravočasno podkopljejo, niso strokovnjaki še edini. Mi smoproti tej gnojitvi. Seveda se s podkopavanjem imenovanih rastlin zemljišče rahlja in in gnoji, a rast detelje in grašice uspeva vendarle na račun trsja. Posebno pa se

bo zguba po sušnem opazila v prihodnjem letu.

Vse kaj drugega je, če zemljišče, ktero hočemo pripraviti za sajenje trsja, gnojimo z zelenjem. Tukaj je to umestno.

Na nekaj naj še opozorimo. Kako se umetna gnojila najzanesljiveje in najboljše kupujejo? Zadržno, in nič drugače. Zbere se nekaj vinščakov, in ti blago skupno naroče pri kaki znani pošteni tvornici ali trgovini. Pri naročitvi naj se zahteva poročilo za dobro blago. Potem se od blaga vzame za preskušnjo nekoliko ter se pošlje preskušališču. Tam se blago preskusi. Ako se najde, da nima toliko v sebi, kakor je bilo pogojeno, tedaj mora trgovec ali tvorničar nedostatek povrniti. Stroški za preskušanje so tako majhni, da o njih še govoriti ni; sicer jih pa navadno poravna tvornica.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 GORICA Via Giardino 8
priporoča

pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih, brislih, dalmatinskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-egrske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerno. Postrežba poštena.

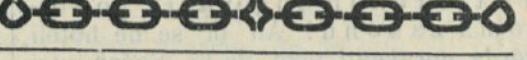

Jakob Miklus,

trgovec z lesom in opeko, zaloga pohištva, rakev (trug), vinskih posod, stiskalnice za vino in sadje vsake velikosti, kakor tudi kratkočasnih iger slovenskih „Marijanic“ t. j. ličnih in trpežnih miz iz trdega lesu, ki imajo znotraj tro- ali štiridelno kegljišče z vrtlenci in kegljavnično blagajno po najnovejši sestavi, za krčmarje, zasebnike itd.

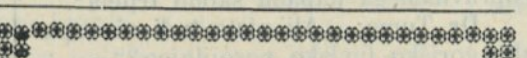
v Pevmi,

za Soškim mostom, p. Gorica, priporoča p. n. občinstvu svojo bogato zalogo, zagotavlja najhitrejšo postrežbo in jako nizke cene.

Harmonij

s 5 oktavi v dobrem stanu se odda za 500 kron. Kje, pove uredništvo.

Ravnokar je izšla v „Narodni Tiskarni“ knjižica:

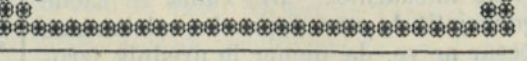
TRI IGRE

za žensko mladino.

Prosto poslovenil

E. Klavžar.

Knjižica se dobiva v „Narodni Tiskarni“ v Gorici, ulica Vetturini 9, in pri knjigotrčcu Pallichu v Gorici na Travniku mehko vezana po 40 vin. po pošti 3 vin več.

Podpisana priporočata slavnemu občinstvu v Gorici in na deželi svojo novo urejeno

prodajalnico jestvin.

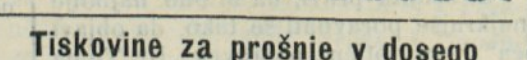
V zalogi imata tudi raznovrstne pijače n. pr.: francoski Cognac, pristni kranjski brinjevec, domači tropinovec, fini rum, različna vina, goružice (Senf.) Ciril-Metodovo kavo in Ciril-Metodovo milo ter drugo v to stroko spadajoče blago. — Postrežba točna in po zmernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

Kopač & Kutin,

trgovca v Semeniški ulici h. št. 1.

v lastni hiši, kjer je „Trg. obrt. zadr.“

Tiskovine za prošnje v dosegobrezobrestnih posojilvinogradnikom

ima v zalogi

„Narodna tiskarna.“

Franc Melink,

zidarski mojster v Višnjeviku št. 67, prevzema vsa zidarska dela po najnižji ceni. — Naročena dela se lično izvršujejo.

OZNANILO.

Podpisani naznanjam sl. občinstvu v mestu in na deželi, da sem odprl

brivsko podružnico

v ulici Duomo (pod stolno cerkvijo, nasproti trgovine Drašček).

kjer bodem mogel postreči cenj. svoje občinstvo, posebno spodnjega dela mesta ter one na deželi, bolj nego sem to storil doslej.

Obe brivnici sta preskrbljeni z izbornimi delavskimi močmi, da lahko obljubljam točno in hitro postrežbo.

V zalogi imam vedno v veliki izbi vse potrebščine te stroke kakor najfineja in navadna mila, vsakovrstne parfumarije za gospode in dame, vse po jako zmernih cenah.

Rojakom z mesta in dežele se toplo priporočam udani

A. Pucelj

brivec.

„Narodna Tiskarna“ v Gorici ulica Vetturini 9.

Ilijada.

Povest slov. mladini.

Prosto po Homerju

pripoveduje

ANDREJ KRAGELJ.

S tolmačem važnejših osebnih imen ter obsega 273 strani.

CENA:

1 K 40 vin., po pošti 20 vin. več.

Vezana v platno 2 kroni, ozioroma 2 kroni 20 vin.

Dobiva se v „Narodni Tiskarni“ v Gorici, pri knjigotrčcu Pallichu v Gorici na Travniku, pri Schwentnerju v Ljubljani in Florijanu v Kranji.

Anton Kuštrin

v Gosposki ulici h. št. 25,

(v lastni hiši)

priporoča častiti duhovščini in slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo trgovino jedilnega blaga n. pr. kavo: Santos, Sandomingo, Java, Cejlon, Portorico i. dr. Olje: Lucca, St. Angelo, Korfu, istersko in dalmatinsko. Petrolej v zaboji. Sladkor razne vrste. Moko št. 0, 1, 2, 3, 4, 5. Več vrst riža. Miljsveče prve in druge vrste, namreč po 1/2 kila in od 1 funta. Testenine iz tvornice Žnidarskič & Valenčič v Il. Bistrici. Zveplenke družbe sv. Cirila in Metoda. Moka iz Majdičevga mlina v Kranju in z Jochmann-ovega v Ajdovščini. Vse blago prve vrste.

Po pošti se razpošilja v zabojčkih najmanje po 5 Kg. na vse kraje.

Nj. svetost papež Leon XIII.

sporočili so po svojem zdravniku prof. dr. Laponiju gospodu lekarnarju G. Piccoliju v Ljubljani priručno zahvalo za doposlane Jim stekleničice

— tinkture za želodec —

in so njemu z diplomom dné 27. novembra 1897 podelili naslov »Dvorni založnik Nj. svetosti« s pravico v svoji firmi poleg naslova imeti tudi grb Nj. svetosti.

Imenovani zdravnik ter tudi mnogi drugi sloviti profesorji in doktorji priporočajo bolehalim G. Piccolijevo želodčno tinkturo, katera krepeča želodec, povečuje slast, pospešuje prebavljanje in telesno odprtje. Naročila vsprejema proti povzetju in točno izvršuje G. Piccolij, lekarnar »pri angelu«

v Ljubljani, na Dunajski cesti. Tinkture za želodec pošilja izdelovatelj v skatljah po 12 stekleničah za gld. 1.26 a. v; po 24 steklenic za gld. 2.40; po 36 za gld. 3.50, po 70 za gld. 6.50, po 110 za gld. 10.30. — Poštino mora plačati p. n. naročnik.

Glasovir

v dobrem stanu se odda za 140 K. Kje, pove uredništvo.

Olje za sluh

po višjem stabnem zdravniku dr. Schmidt-u

je popolnoma prosto škodljivih tvarin iz eteričnih in rastlinskih olj. To olje je priporočeno po slavnih zdravnikih za ušesne bolezni dr. G. Hammerschmid in dr. Goldmann, kakor najboljšo in najgotovješe zdravilo za vse ušesne bolezni ter se vže nad 25 let rabi z najboljšim vspehom.

Steklenica tega olja z navodom vdobiva se po 4 K v lekarni g. CRISTOFOLLETTI v Gorici.

„Krojaška zadruga“,

vpisana zadruga z omejeno zavezo v Gorici,

Gosposka ulica hiš. št. 7.

VELIKA ZALOGA

vsakovrstnega manufakturnega blaga za ženske in moške obleke, za vsak stan in vsak letni čas v največji izbi, kakor: sukno, platno, prtenino, Chiffon, oksfort, srovice, vsakovrstne preproge, zavese, namizne prte; nadalje vsakovrstno perilo, srajce. Jäger itd. itd.

Vse po najnižjih cenah. Cene so stalne brez pogajanja.

Naznanilo.

Ker se me išče še vedno na Travniku št. 11, kjer sem delal prej in je sedaj tam fotograf Mareš, javljam s tem slavnemu občinstvu, da se nahaja moj novi atelijé že dve leti v

Gosposki ulici

št. 7 II. nadstr. v hiši „Gor. ljud. posojilnice“, kjer je tudi „Krojaška zadruga“. Atelijé je v vsakem oziru najmodernejši, najlepši, največji v Gorici, ter urejen velikomestno.

Priporočaje se tudi v bodoče naklonjenosti slavnega občinstva, bilježim se z odličnim spoštovanjem

Ant. Jerkič,

odlikovani fotografski zavod v Gorici, Gosposka ulica 7.

Ivan Bednařik

priporoča svojo

knjigoveznico

v Gorici

ulica Vetturini št. 3.

Zastopstvo za Gorico in okolico ima

Ant. Jeretič v Gorici.